

95/6 Ntina

Zajímavé nálezy Sb okruž a berthieritu ze skarnu ve Vlastějovicích

V roce 1994 a roce následujícím byly znovu nalezeny velmi zajímavé mineralogické ukázky Sb okruž a berthieritu v kamenolomu ve Vlastějovicích. Tento skarn překvapil mnohokrát řadu mineralogů, kteří zde odtěžovali delší dobu sledují, zajímavými ukázkami.

V druhém patře lomu byly nalezeny po odstřelu střední části stěny vzorky berthieritu vynikající kvality i stavby. Nejlepší vzorky byly získány ze střední části hydrotermální Sb mineralizace na poruše a kontaktu s kalcitem. Tato střední část měla přibližně velikost 100 x 100 x 50 cm. Získané vzorky berthieritu mají šedostříbřitou až sřibřitou barvu, některé mají pestré nábehové barvy. Krystaly (jehlice) jsou nekolikacentimetrové, v různých slucích, stěbelnaté stavby, vytváří paprskité agregáty. Některé ukázky obsahují jemné vločky kalcitu nebo krystalického křemene-křídlatu. Okrajové části agregátů berthieritu přechází do kalcitu. Několik ukázek bylo upraveno odleptáním kalcitu. Jehlice berthieritu (nekolikacentimetrové) vytváří velmi zajímavé drůzy, jehlice mají srůst rovnoběžný, paprskovitý, nebo společně s křemem vytváří zajímavé rostlice. V okolí doprovodné zóny bylo po rozstřelu větších kusů větší množství vzorků berthieritu v jemnozrnných slucích drobných krystalků. V doprovodné hornině vytvářel berthierit zajímavé vrstvy, sluky, hnízda. V doprovodné zóně byl spolu s berthieritem sčarmonit a stibiconit. Sčarmonit byl v červených až hnědých agregátech, nebo tvořil červené povlaky. V některých agregátech prorůstají krystaly

berthieritu šedé kovové barvy. Stibiconit byl ve vločkách, nejružnějších odstínů žluté barvy, zbytky berthieritu jsou v pseudomorfózních tvarech spolu s drobnými drůzami krystalického křemene.

Ve stěně zůstala po odstřelu žila celistvého berthieritu. Síla žily 8-10 cm, délka 8 m. Berthierit má nábehové barvy, žila byla narušena odstřelem v horní části byla žila značně korodovaná. Poskytla také velmi pěkné ukázky (obrázky). Na jedné straně sledované poruchy byl krystalický kalcit. Několik rozstřílených dutin poskytl ukázky kalcitových desek s drobnějšími krystaly. Na několika deskách mezi krystaly kalcitu byly nářůsty světle zelených krystallitů fluoritu. Na jedné ukázce byly nalezeny na krystalech kalcitu krystaly temně fialového fluoritu.

Přesné uložení střední části, která poskytla nejlepší ukázky, nebylo možné určit, neboť po odstřelu stěny byly rozstříleny i větší bloky. Škoda, že byl odstřelen materiál velmi brzy zpracován, i okrajové zóny mohly poskytnout studium poruchy, její uložení, stavbu i poskytnout další zajímavé ukázky. Doprovodným nerostem byl i arzenopyrit, který byl krystalický v různých vrstvách, povlácích a drobných drůzách. Jmenovaný skarn sledujeme několik let. Za toto sledované období nebyl zde berthierit v takovém množství, kvalitě a velikosti vzorků nalezen. Nálezy berthieritu i uvedených dalších ukázek byly konzultovány i ověřeny panem P. Černým z Příbrami.

Pavel Macků, Josef Závodský,
Bohumil Brychta

Přírodovědné muzeum Egeidy na ostrově Samos v Řecku

V květnu letošního roku jsem měl možnost stát se na měsíc zaměstnancem Přírodovědného muzea Egeidy a paleontologického muzea obce Mytilínoi na ostrově Samos v Řecku.

Muzeum bylo založeno v roce 1994 nadací Konstantina a Marie Zimali v centrální části ostrova. V současné době je tvořeno dvoupodlažním objektem ve kterém jsou umístěny paleontologická a mineralogicko-petrologická expozice, knihovna, přednáškový sál,

sklady a kavárna. Muzeum je sice v počátečním stavu své existence, přesto však obsahuje poměrně značné množství exponátů.

Paleontologická expozice je věnována nálezu kosti prehistorických savců z doby před 8 - 10 milióny let. Mj. lze zde obdivovat kosti hipparionů, mastodontů, nosorožců, hyen, guzel, machairodů a zvláště potom kosti primitivní formy žirafy zvané Samotherium boisiery, kterou má muzeum ve znaku. První nálezy pocházejí z let 1887-1888 od F. Majora, většina potom z šedesátých let až do současnosti (Th. Skoufos). Nálezy pocházejí z limnických a říčních sedimentů, předpokládánou příčinou smrti tak velkého množství zvířat je katastrofická záplava. Fauna je druhově podobná s faunou v oblasti Malé Asie, neboť ostrov byl v té době ještě její součástí. V současné době je od Turecka oddělen průlivem o šířce cca 1 500 m.

Mineralogicko-petrologická expozice obsahuje cca 50 větších vzorků hornin a minerálů z oblasti egeidy a cca 100 drobných vzorků ze zahraničí (mj. z ČR). Jsou zde zastoupeny mj. horniny ofiolitové série, efúzivní horniny ze Samosu, vulkanická skla (obsidián, pemza) z vulkanických ostrovů v Egejském moři (Santorini, Milos, Kos), metamorfované horniny ze Samosu (parafy, fylity, svory, mramory, hadce), sedimenty ze Samosu (sliny a jílovce), vzorky minerálů ze Samosu (galeinit, scheelit, enargit, pyrit, chalkopyrit, ilmenit, Fe-oxidy, Al-oxidy, aragonit, kalcit, granit, sádrovec, jílové minerály (valchářské jíly) a z Lavria (modrý aragonit, polymetalické rudy). Velké kusy hornin jsou vystaveny před vstupem do muzea.

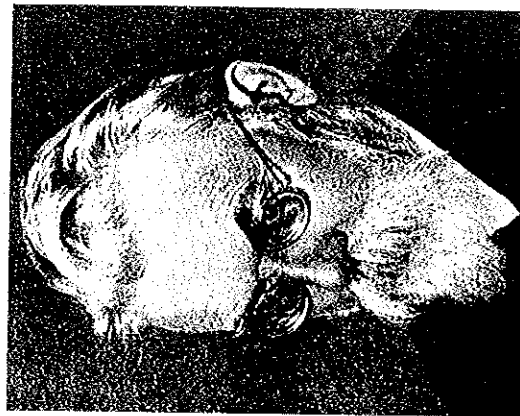
Muzeum je otevřeno v turistické sezóně od 9 do 14 hodin a od 17 do 19 hodin. Vstupné činí 500 Drs. (cca 70 Kč).

Aristid Franc

Padesát let od smrti V. I. Vernadského a A. J. Fersmana

Před padesáti lety, v první polovině roku 1945 ztratila ruská věda dva geniální vědce - akademika V. I. Vernadského a akademika A. J. Fersmana.

Vladimír Ivanovič Vernadskij (*28. 2. 1863 - 16. 1. 1945) zahájil svou vědeckou dráhu paleontologickými výzkumy, pokračoval krystalografií a mineralogií. V mineralogii se orientoval na hlubší poznání chemismu minerálů a jejich vnitřní struktury, procesy jejich vzniku, poznání jejich asociací, paragenéz a zákonitostí vzniku těchto paragenéz.

Velkou pozornost věnoval přeměně nerostů, polymorfním modifikacím, izomorfismu zastoupení prvků v krystalech, minerální syntéze, stal se zakladatelem genetické mineralogie. Tyto výzkumy ho přivedly k založení nového vědního oboru - geochemie, sleduje migraci jednotlivých prvků, jejich průměrné obsahy - klarkové zastoupení - v zemské kůře. Tím položil základy k rozvoji geochemické prospekce ložisek nerostných surovin, podal definici geochemických polí. Velkou pozornost věnoval biosféře, „zvláštnímu obalu Země“, v němž existuje živá hmota. Vycházejí z prací J.B. Lamarckových a E. Suessových, zdůraznil obrovskou úlohu živé hmoty při utváření zemské kůry. Biosféru defini-